

Юлія Бордюгаспірантка Кременчуцького національного
університету
імені Михайла Петроградського
<http://orcid.org/0000-0002-2807-9983>**ОСНОВНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ
ГОТОВНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ ДЛЯ РОБОТИ З ДІТЬМИ В УМОВАХ
СПЕЦІАЛЬНИХ ГРУП ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**

Стаття присвячена з'ясуванню основних засад формування готовності вихователів для роботи з дітьми в умовах спеціальних груп дошкільних навчальних закладів. Висвітлено актуальну проблему дошкільної спеціальної освіти - забезпечення рівних прав і можливостей дошкільників, що мають порушення у психофізичному розвитку в системі сучасного дошкільця.

В статті розглядаються державні документи, що становлять нормативно-правову основу організації роботи з такою категорією дітей; подано аналіз наукової літератури з проблеми дослідження. Наголошується на необхідності створення відповідних умов щодо розвитку, навчання, виховання, ранньої реабілітації та соціалізації дітей з особливими освітніми потребами.

Ключові слова: *готовність, компетентність, самовдосконалення, саморозвиток, діти з особливими освітніми потребами, методична робота, порушення психофізичного розвитку.*

Постановка проблеми. За останні роки зросла кількість дітей з особливими освітніми потребами в різних регіонах країни. За даними М. Єфименко, 31 % сьогоденних дітей старшого дошкільного віку відстають за своїми нормативними характеристиками, тоді як у 1985 році їх було тільки 17%. Відповідно збільшилася кількість груп спеціального призначення у дошкільних навчальних закладах (ДНЗ). Зважаючи на це, в Україні виникла гостра потреба в реформуванні державної політики в галузі освіти, спеціальної (корекційної) освіти зокрема, та у кваліфікованих вихователях, які здатні працювати з такою категорією дітей.

За роки незалежності розроблено ряд важливих документів, насамперед Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» від 21.03.1991 № 875-ХІІ, в якому, зокрема визначено, що «інваліди в Україні володіють усією повнотою соціально-економічних, політичних, особистих прав і свобод, закріплених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України» (ч. 1 ст.1 Закону) [6]. У сфері освіти цим Законом передбачено, що «навчальні заклади надають освітні послуги інвалідам нарівні з іншими громадянами...» (ч. 6 ст. 21 Закону) [6]. «Концепція спеціальної освіти осіб із психічними та фізичними вадами в Україні» (1996 р.). Закон України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 р. за № 2402-ІІІ (із змінами і доповненнями). Наказ Міністерства освіти і науки України від 02 грудня 2005 р. за № 691 «Про створення умов щодо забезпечення права на освіту осіб з інвалідністю», Укази Президента України «Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини» від 25 серпня 2015 р. № 501; «Про активізацію

роботи щодо забезпечення прав людей з інвалідністю» від 3 грудня 2015 р. № 678 забезпечують можливість отримання дошкільної освіти дітьми з особливими освітніми потребами відповідно до основних положень Закону України «Про дошкільну освіту» від 11 липня 2001 р. № 2628-III та Концепції державного стандарту спеціальної освіти дітей з особливими потребами від 23 червня 1999 № 7/5-7. Нещодавно прийнятий Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII відкриває шляхи для реалізації державної національної Програми «Освіта» (Україна XXI століття) (1994 р.), гарантує право вибору форм здобуття освіти особам з особливими освітніми потребами, розширює можливості щодо реалізації права дітей на дошкільну освіту, адже батькам надається право самостійно обирати способи та форми отримання освіти для дітей дошкільного віку, зокрема для дітей з особливими освітніми потребами, також батьки можуть бути ініціаторами утворення інклюзивних та/або спеціальних груп, мають право приймати участь у розробці індивідуальних програм розвитку дитини з урахуванням її індивідуальних потреб і можливостей.

Виходячи з вищесказаного, вважаємо, що фахівець у цій галузі повинен мати досить глибокий рівень знань з спеціальної педагогіки та психології, реалізуючи вимоги щодо гуманізації спеціальної освіти, її соціальної орієнтації і створюючи умови для адаптації й інтеграції вихованця з особливими освітніми потребами в суспільство. Слід зазначити, що на сьогоднішній день спеціальні групи дошкільних навчальних закладів відвідують діти з різними порушеннями психофізичного розвитку.

У вищих навчальних закладах I-II рівня акредитації готують вихователів дошкільних закладів з додатковою кваліфікацією «вихователь логопедичної групи» (на вибір студента), у вищих навчальних закладах III-IV рівня акредитації готують вчителів-дефектологів, вчителів-логопедів, на сучасному етапі розпочато підготовку вихователів для роботи з дітьми за різними нозологіями (порушення зору, слуху, мовлення, розумового розвитку, опорно-рухового апарату).

Однак, як свідчить практика, на сьогодні у вищих навчальних закладах I-II рівня акредитації відсутня належна система педагогічної підготовки вихователів до роботи з дітьми в умовах спеціальних груп дошкільних навчальних закладів за різними нозологіями (порушення зору, слуху, мовлення, розумового розвитку, опорно-рухового апарату). Випускники вищих навчальних закладів III-IV рівня акредитації здебільшого працевлаштовуються на посади вчителів-дефектологів, вчителів-логопедів. Система методичної роботи щодо підвищення професійної компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів, що склалась, теж не здатна швидко реагувати на сучасні вимоги до освіти дітей з особливими освітніми потребами. Вимоги до готовності вихователів для роботи з дітьми в умовах спеціальних груп ДНЗ потребують впровадження в процес методичної роботи компетентнісного підходу, який передбачає впровадження нових принципів, методів, технологій та форм організації методичної роботи.

Отже, існує необхідність формування готовності саме вихователів до роботи з дітьми в умовах спеціальних груп дошкільних навчальних закладів, серед яких більшість вихователів, вихователів-методистів, завідуючих ДНЗ не

мають спеціальної освіти і базуються у своїй роботі на знаннях дошкільної педагогіки та психології щодо роботи з дітьми з нормальним рівнем психофізичного розвитку.

Аналіз актуальних досліджень. Фундаментальні проблеми теорії професійної освіти висвітлено в низці досліджень (С. Архангельський, І. Зязюп, Н. Кічук, С. Гончаренко, О. Пехота, О. Савченко, В. Сластьонін). Дослідженню проблеми формування покоління людей, які мислять і діють по-інноваційному, завжди приділялась належна увага, зокрема, таким її аспектам: професійна підготовка фахівців у спеціальній освіті (В. Бондар, Л. Виготський, С. Забрамна, І. Єременко, Н. Пузанов, В. Синьов, Є. Синьова, Н. Стадненко, Л. Шипіцина та ін.); теорія компетентнісно-орієнтованого підходу до навчання (І. Зимняя, І. Зязюн, Н. Кузьміна, А. Маркова, О. Савченко, Г. Терещук, А. Хуторський, та ін.); формування та підвищення професійної компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів [Г. Беленька, Е. Панько, І. Бех, О. Кононко, К. Крутий, Н. Гавриш, В. Сластьонін, В. Веденський, І. Романюк та ін.); сутність термінологічних характеристик поняття «готовність», висвітлено у працях (Л. Божович, А. Деркач, М. Дьяченко, Л. Кандилович, В. Крутецький, В. Татенко та ін.); особливості «готовності до професійної діяльності» (Г. Балл, Є. Клімов, Ю. Завалевський, С. Максименко, П. Перепилиця, М. Смульсон, П. Харченко та ін.).

Значний внесок у розв'язання проблеми щодо професійної компетентності педагогів внесли деякі зарубіжні дослідники (І. Хафізулліна, Н. Радіонова, А. Тряпціна). Питання застосування інтерактивних методів у роботі досліджувались як зарубіжними (В. Донхем, Л. Рейнольд та ін.), так і вітчизняними (І. Гладких, В. Гордін, О. Коротєєва, Е. Міхайлова, Л. Струцька та ін.) вченими.

Відаючи належне цим дослідженням, варто зауважити, що мало вивченим є такий аспект як формування професійної компетентності фахівців в умовах спеціальних груп дошкільних навчальних закладів, що й зумовило вибір теми статті.

Мета статті полягає у виявленні основних засад формування готовності вихователя до професійної діяльності, сутності компетентності та структурної діяльності вихователя щодо роботи з дітьми в умовах спеціальних груп дошкільних навчальних закладів.

Методи дослідження. Нами використано комплекс наступних методів: аналіз психолого-педагогічної, науково-методичної літератури, нормативної документації в системі педагогічної освіти для з'ясування стану окресленої проблеми; систематизація, синтез, узагальнення, що уможливили розкриття сутності проблеми, виокремлення основних складових готовності вихователів до професійної діяльності в руслі окресленої проблеми; обґрунтування педагогічних умов формування готовності вихователів для роботи з дітьми в умовах спеціальних груп дошкільних навчальних закладів з використанням інтерактивних технологій.

Виклад основного матеріалу. Проблема «готовності» в педагогіці розглядається з різних позицій. Варто зазначити, що одним із перших у вітчизняній педагогіці питання підготовки педагога порушив свого часу К. Ушинський. І хоча саме поняття «готовність» у його працях не розглядалося,

домінують думки, пов'язані з її формуванням, як-от: «Ми не кажемо вчителям діяти так чи інакше, але говоримо: вивчайте закони тих психічних явищ, якими ви хочете керувати, і дійте, порівнюючи з цими законами та тими обставинами, в яких ви хочете їх застосувати» [10; 248].

У 70-х роках ХХ ст. проблему готовності особистості до діяльності у педагогіці вивчали І. Бех, К. Дурай, М. Дьяченко, В. Сластьонін та ін.

У другій половині ХХ століття поняття «готовність» здебільшого визначалося як вибіркова, прогнозована активність особистості на етапі її підготовки до діяльності; така активність виникає як результат окреслення професійної мети на основі усвідомлених потреб і мотивів [4; 3].

Поняття готовності до того чи іншого виду діяльності, визначене С. Максименко, О. Пелех, трактується як «цілеспрямоване вираження особистості, що включає її переконання, погляди, мотиви, почуття, вольові та інтелектуальні якості, знання, навички, вміння, настанови» [8; 68].

Л. Гекало зазначає, що сучасний педагог - фундаментально освічена людина, здатна гнучко перебудовувати напрям і зміст своєї професійної діяльності, яка самостійно працює над власним розвитком, підвищенням освітнього й культурного рівнів, уміє самостійно набувати необхідних для професійної діяльності знань, умінь і навичок, критично мислить, володіє стійкою системою мотивів і потреб соціалізації, здатна активно й творчо діяти. Він повинен уміти навчити дітей творчо засвоювати знання, застосовувати їх у конкретних навчальних та життєвих ситуаціях, критично осмислювати здобуту інформацію, оволодіти вміннями й навичками саморозвитку, самоаналізу, самоконтролю та самооцінки. Це педагог-професіонал, орієнтований на розвиток людських здібностей, а не тільки на трансляцію знань, умінь і навичок, такий, що вміє на практиці будувати розвиваючі освітні ситуації, а не просто ставити і вирішувати дидактичні завдання, такий, що дійсно є реальним суб'єктом педагогічної діяльності. Це має бути педагог нового типу, здатний швидко реагувати на суспільні зміни, що відбуваються, коректувати власну професійну діяльність у напрямі співвідношення соціальних вимог. Він має бути, перш за все, професіоналом у сфері педагогічної діяльності, на відміну від спеціалістів вузьких предметних галузей, ціленаправлено здійснювати освіту і розвиток вихованців, здатний до проектування власної діяльності, її змін та вдосконалення. Характерною особливістю його професійної свідомості має бути зосередженість мислення на педагогічних проблемах, бачення педагогічного процесу як цілісного явища, центральне місце в якому належить особистості дитини [3; 5-8].

У руслі нашого дослідження зазначимо, що діяльність педагога-вихователя, спрямована на вміння працювати з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах спеціальних груп дошкільних навчальних закладів, не має однозначного алгоритму розв'язання, тому необхідно, щоб у професійній діяльності він був здатний до саморозвитку, до постійного творчого пошуку, до прояву активності, гуманізму, оскільки здатність особистості до розвитку, самоорганізації, саморегуляції себе як суб'єкта діяльності пояснюється саме її професійною компетентністю.

Готовність вихователя до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, а, отже, і його компетентність має проявлятися: в майстерності

його роботи; в умінні організовувати навчально-виховну, корекційно-розвиткову роботу з дітьми з особливими освітніми потребами за нозологіями (порушення зору, слуху, мовлення, розумового розвитку, опорно-рухового апарату); створювати позитивну емоційну налаштованість на заняття, різні види діяльності; вміти вибирати відповідні прийоми виховного впливу на дітей; цілком відповідально вести просвітницьку роботу серед батьків (або осіб, що їх замінюють), що виховують дітей з особливими освітніми потребами.

Сучасний вихователь - це високоосвічена людина, що здатна передавати суспільний досвід, формувати у дітей духовні та моральні цінності. Тому лише вихователь з духовно-моральним потенціалом, високою компетентністю та інтелігентністю, з розвиненим творчими, дослідницькими здібностями та ерудованістю, буде готовий надавати якісні освітні послуги дітям з особливими освітніми потребами в умовах спеціальних груп дошкільних навчальних закладів. Важливим станом сучасної освіти, зокрема в Україні, є упровадження компетентнісного підходу щодо роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Тому поділяємо думку І. Бега, що наголошує на головному принципі освіти для дітей з особливими освітніми потребами щодо надання рівних можливостей для кожного.

У контексті сказаного зазначимо, що навчання дітей з особливими освітніми потребами в умовах спеціальних груп дошкільних навчальних закладів, передбачає вдосконалення начального середовища, де вихователь повністю відкриті до спілкування, де забезпечується дотримання прав і потреб дітей, розвиток їх здібностей та забезпечується перспектива бути успішним. Саме вихователь та його компетентність, яка є ключовим поняттям, оскільки поєднує в собі інтелектуальні та навчальні складники освіти, відіграють важливу роль у навчанні дітей з особливими освітніми потребами.

Вихователь має повністю володіти знаннями про ті чи інші порушення розвитку, про прояви психічних розладів і засоби роботи з дітьми, що мають порушення психофізичного розвитку. Обізнаність, його підготовленість, бажання і уміння допомогти вихованцеві, розкрити всі його таланти і здібності дозволяють забезпечити процес корекційно-розвиткової роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, зробити його значною мірою ефективним та успішним.

Компетентність педагога постійно залежить від конкретних ситуацій, тобто спочатку потрібно бачити ситуацію, аналізувати її, відзначати провідні етапи, які лежать в основі пошуку розв'язання проблеми, створюючи конструктивні схеми і варіанти практичних занять.

Аналіз наукового фонду досліджуваної проблеми засвідчив, що «компетентність - динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність» [5]. Низка українських вчених, таких як С. Бондар, І. Гушлевська, О. Овчарук, І. Родигіна, І. Черемис прийшли до спільного визначення слова «компетентність» - це сукупність знань і умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: вміти аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію.

Компетентність педагога - це «сукупність умінь педагога як суб'єкта педагогічного впливу особливим чином структурувати наукове і практичне знання задля найкращого розв'язання педагогічних завдань» [7; 90]. На думку В.Н. Веденського, доцільність введення поняття «професійна компетентність» обумовлена широким його змістом, інтегрованою характеристикою, яка об'єднує такі поняття, як «професійна готовність», «кваліфікація», «професіоналізм», «педагогічна майстерність», «компетенція» [2; 51-55]. Поділяємо думку дослідника І. Чемерис, що професійна компетентність - це система теоретичної і практичної готовності особистості до ефективної самореалізації у професії, що реалізується через парадигму професійно значущих знань, умінь, якостей, здібностей, схильностей та досвіду професійної діяльності.

Виходячи із вищезазначеного, під професійною компетентністю вихователів спеціальних груп ми розуміємо єдність теоретичної, практичної, особистісної готовності педагогів, що працюють з дітьми з особливими освітніми потребами до здійснення навчально-виховної та корекційно-реабілітаційної діяльності з дошкільниками.

Отже, професійна компетентність включає в себе якості вихователя, що працює з дітьми, які мають психо-фізичні порушення, котрі забезпечують ефективність вирішення професійно-педагогічних проблем і типових професійних завдань під час корекційно-відновлювальної роботи, залежать від кваліфікації, володіння освітніми та корекційно-реабілітаційними технологіями, технологіями педагогічної діагностики (спостереження, опитування, індивідуальні та групові інтерв'ю) та психолого-педагогічної корекції, життєвого досвіду, постійного вдосконалення та впровадження у практику ідей сучасної спеціальної дидактики, спеціальних методів навчання та розвитку дітей з особливими освітніми потребами, використання наукової та спеціальної літератури для самоосвіти та самовдосконалення, створення сучасних форм навчання та розвитку дітей з порушеннями психо-фізичного розвитку.

Поняття компетентності вихователя при роботі з дітьми з психофізичними порушеннями ширше за поняття знання, уміння, навички; воно містить їх у собі (хоча, зрозуміло, не йдеться про компетентність як про просту суму «знання - уміння - навички»), це поняття трохи іншого значеннєвого ряду. Компетентність - інтегрований результат освіти, що, на відміну від функціональної грамотності, дозволяє розв'язувати цілий клас задач; на відміну від навички є усвідомленою (передбачає етап визначення мети); на відміну від уміння є здатною до перенесення (пов'язана з цілим класом предметів впливу), удосконалюється шляхом інтеграції з іншими знаннями, уміннями, навичками з урахуванням психологічних особливостей дітей з порушеннями психо-фізичного розвитку. Через усвідомлення загальної основи діяльності вихователя спеціальної групи, що працює з дітьми з психофізичними порушеннями, зростає його компетентність. На відміну від знання така компетентність існує у формі діяльності (реальної чи мисленнєвої), а не інформації про неї [1; 62-65].

У нашому дослідженні визначено структуру компетентності педагога, що включає низку взаємозумовлених компонентів: діагностична, прогностувальна, комунікативна, організаторська.

Діагностична діяльність спрямована на індивідуально-психічне вивчення та вихованість особистості вихованця, прояв виявлення та рівень визначення загальної освіти й духовності, навичок і умінь, необхідних для ефективної професійної та повсякденної діяльності. Але для відмінного та ефективного результату вихователь повинен давати не тільки знання, а й своє тепло, піклування та віру. Згідно означеного твердження вихователь, що готується працювати або вже працює з дітьми з особливими освітніми потребами, має бездоганно володіти технікою щодо вивчення індивідуально-психологічних особливостей вихованців та досконало її застосовувати на практиці. Оже, безперечно, вихователь має готуватися до роботи з дітьми в умовах спеціальних груп ДНЗ. Така робота вимагає від вихователя володіння високими духовними якостями.

Прогнозувальна діяльність полягає у тому, що вихователь спочатку визначає певні проблеми кожної дитини, групи вихованців, і таким чином ставить конкретні орієнтири щоб сформувати і розвинути особистість та увесь колектив дітей дошкільного віку в умовах спеціальних груп ДНЗ. Для цього педагог повинен вміти визначати методику, зміст, конкретні цілі виховної, корекційно-розвиткової діяльності, прогнозувати майбутні результати окремих вихованців на основі знань рівня їхньої підготовленості.

Як свідчить практика, між вихователем та вихованцем має бути тісна спорідненість. Чим краще вихователь знає свого вихованця, тим доступніше зможе донести навчальну інформацію. Адже відомо, що педагогічне спілкування є складовою комунікативної компетентності. А це і є уміння налагоджувати та підтримувати контакти з вихованцями, що мають особливості психо-фізичного розвитку.

Обов'язковою є організаторська діяльність, від майстерного планування і визначення вмотивованих конкретних заходів щодо оптимальної реалізації якої залежить перебіг педагогічного процесу та його конкретні результати. Міцні знання із спеціальної педагогіки та спеціальної психології, спеціальних методик є вагомим підґрунтям у розвитку педагогічної досконалості. Слід зазначити, що важливим засобом щодо організаторської діяльності вихователя є досвід роботи самого вихователя і його колег. Він потребує постійного аналізу, узагальнення, використання в педагогічній діяльності всього найкращого і прогресивного.

Таким чином, готовність вихователя до робіт із дітьми в умовах спеціальних груп ДНЗ, тобто його професійна компетентність щодо навчально-виховної та корекційно-реабілітаційної діяльності з дітьми з особливими освітніми потребами - інтегральна властивість, що водночас означає і процес, і результат творчої діяльності, концентрований показник особистісно-діяльнісної сутності вихователя, зумовлений мірою реалізації його моральної зрілості, відповідальності, професійного обов'язків. Професійна компетентність вихователя спеціальної групи ДНЗ щодо навчально-виховної та корекційно-реабілітаційної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами передбачає як обов'язковий компонент потреби фахівця у професійному самовдосконаленні.

Модель формування готовності вихователя до роботи з дітьми в умовах спеціальних груп ДНЗ - це глибоко індивідуальний зв'язок, який не передбачає шаблонів та стереотипів (див. Схему 1).

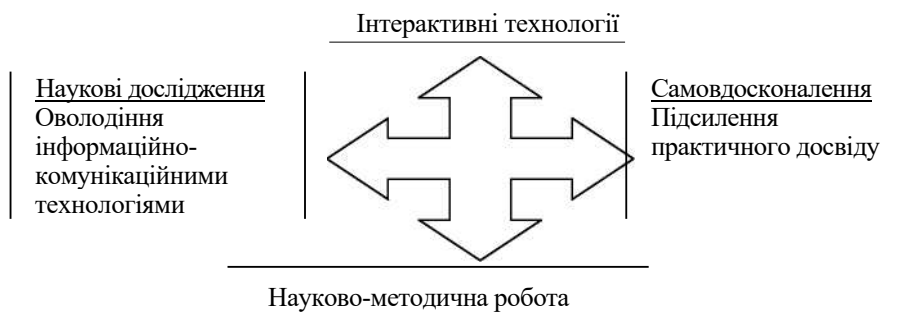

Схема 1. Модель формування готовності вихователя до роботи в умовах спеціальних груп ДНЗ

На думку Г. Москалика для педагогів, що працюють в інноваційному режимі, важливе значення має вивчення передового педагогічного досвіду. Особливий інтерес вони виявляють до таких його різновидів, як передовий і новаторський педагогічний досвід [9; 113].

І тому для вирішення завдання професійного самовдосконалення нами запроваджено проект «Творча майстерня педагога», в рамках якого сформовані три професійні групи за досвідом роботи та інтересами: «Педагог-новатор», «Педагог-початківець», «Педагог-консультант для батьків». У таких групах учасники можуть краще зосередитися на своїх професійних інтересах, обговорювати професійні проблеми та відпрацьовувати засоби їх вирішення. Проект побудовано на принципах міжособистісного та ділового спілкування, самовизначення, самопрезентації. Методична робота відбувається у формах практичного консультування і його рефлексії; обговорення проблемних тем з області психолого-педагогічного та корекційного напрямків консультування щодо професійних перспектив вихователів, що працюють з дітьми з особливими освітніми потребами. Перед учасниками методичного заходу ставлять складні завдання і проблемні питання, а потім організовується освітній простір, в якому учасники самі прагнуть знайти на них відповіді.

Під час методичних заходів використовуються інтерактивні технології з широким спектром можливостей: тренінги «Традиційні і новітні технології навчально-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами», дискусії «За і проти», «Якості компетентного фахівця», рольові ігри, метод «case study». Ці технології надають можливість комплексного впливу на інтелектуальну, емоційну і мотиваційну сферу особистості. Усі різновиди інтерактивних технологій активізують пізнавальні процеси, збільшують швидкість збору та опрацювання інформації, розвивають уміння аналізувати проблеми, формують основу для прийняття компетентних рішень. Широко використовуються інформаційно-комунікаційні технології.

Отже, проект реалізується завдяки діям самих учасників, за рахунок яких вирішуються завдання підвищення професійної компетентності педагогів, що працюють з дітьми з особливими освітніми потребами. У кожного учасника методичного заходу є можливість побувати в ролі консультанта, прийняти участь

у групових дискусіях, презентувати результати групової роботи на широку аудиторію. Усе це дозволяє учасникам проекту побачити процес реалізації методичних заходів з різних позицій, зрозуміти його різні сторони і особливості, отримати досвід реальної роботи.

У результаті нами визначено показники сформовані професійної компетентності вихователів, що працюють з дітьми з особливими освітніми потребами: здатність до соціальної взаємодії, співпраці та вирішення конфліктів у соціальній та професійній сферах, до толерантності, соціальної мобільності; здатність використовувати знання в освітній та професійній діяльності; здатність використовувати нормативно-правові документи у власній професійній діяльності; здатність усвідомлювати соціальну значущість своєї професії, мати мотивацію до виконання професійної діяльності; здатність впливати на загальний рівень власної професійної діяльності, розширювати інноваційне поле освітнього середовища; здатність до емпатії, коректного та адекватного сприйняття дітей з особливими освітніми потребами; здатність аналізувати соціально-значущі проблеми і процеси, виявляти сутність проблем, які виникають в ході професійної діяльності; готовність до організації корекційно-розвиткового середовища, його методичного забезпечення та проведення корекційно-реабілітаційної роботи з метою успішної реабілітації дітей з особливими освітніми потребами; готовність до взаємодії з родинами дітей з особливими освітніми потребами щодо здійснення технологічного супроводу; здатність здійснювати динамічне спостереження за ходом корекційно - розвиткового впливу з метою оцінки його ефективності тощо; здатність аналізувати основні технології психолого-педагогічного - супроводу корекційного процесу. Виявлені показники сформованості професійної компетентності, звичайно, не можуть претендувати на вичерпність. Їх можна вважати умовними, адже процес формування професійної компетентності є безперервним, тому передбачити заздалегідь співвідношення різних компонентів рівня її сформованості, їх вияв та непомітні зміни досить складно.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, формування готовності вихователів до роботи з дітьми в умовах спеціальних груп ДНЗ, шляхом засвоєння різноманітних форм та методів активного навчання допомагає педагогам швидше набути професійного досвіду, джерелом якого є педагогічна діяльність, осмислена з точки зору й суті, цілей і технологій, глибше усвідомити соціальне призначення професії вихователя. Використання інтерактивних технологій у поєднанні з інформаційно-комунікаційними технологіями надають можливість у доступній формі розширити, систематизувати, узагальнити компетенції вихователів щодо особливостей роботи з дітьми в умовах спеціальних груп дошкільних навчальних закладів. Навички, що оптимізують соціально-педагогічну діяльність вихователя, дають більше можливостей для урахування різноманітних проблем вихованців з особливими освітніми потребами, тим самим забезпечуючи їх включення в суспільне середовище, створюючи умови для комфортного розвитку вихованців, а в подальшому й саморозвитку їх повноцінної соціалізації.

Аналіз проблеми щодо формування готовності вихователів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами засвідчив потребу у майбутніх наукових розвідках з метою вивчення і уточнення особливостей використання інтерактивних технологій у методичній роботі закладу щодо здійснення

ефективного психолого-педагогічного та корекційно-реабілітаційного супроводу дітей, підвищення професійної компетентності педагогів у сфері виховання дітей особливостями психофізичного розвитку. Зважаючи на важливість формування готовності вихователів до роботи з дітьми в умовах спеціальних груп дошкільних навчальних закладів й на те, що в Україні дане поняття є маловживаним і недостатньо дослідженим, існує перспектива подальших більш глибоких і детальніших досліджень суті цього соціально-психологічного та педагогічного феномена, практичних шляхів його формування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бордюг Ю. В. Компетентність як засіб підвищення професійної майстерності вихователів груп спеціального призначення для дітей з порушеннями зору / Ю.В. Бордюг // Імідж сучасного педагога. - 2017. - № 1. - С 62-65.
2. Веденський В. М. Моделювання професійної компетентності педагога / В. Миколайович Веденський. // Педагогіка. - 2003. - №10. - С 51-55.
3. Гуцан Т. Г. Науково-теоретичний аналіз готовності майбутнього вчителя економіки до профільного навчання старшокласників [Електронний ресурс] / Тетяна Григорівна Гуцан - Режим доступу до ресурсу: <http://intkonf.org/gutsan-tg-naukovo-teoretichnyi-analiz-gotovnosti-maybutnogo-vchitelya-ekonomiki-do-proflnogo-navchannya-starshoklasnykiv/>.
4. Дьяченко М. И. Психологические проблемы готовности к деятельности / М. И. Дьяченко, Л. А. Кандыбович. - Минск: БГУ, 1976. - 176 с.
5. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII [Електронний ресурс]:
Режим доступу до ресурсу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/linkl/T172145.html
6. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» від 21.03.1991 № 875-XII [Електронний ресурс]: Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukr-kodeksy.com/pro-osnovi-sotsialnoyi-zahiwvenosti-invalidiv.htm>.
7. Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения / Н. В. Кузьмина. - М.: Высшая школа, 1990. - 119 с.
8. Максименко С.Д. Фахівця потрібно моделювати [Наукові основи готовності випускника педвузу до педагогічної діяльності] / С.Д. Максименко, О.М. Пелех // Рідна школа, 1994. - № 3-4.- С 70.
9. Москалик Г. Ф. «Філософська парадигма модернізації освіти в умовах інформаційно-комунікаційного середовища»: монографія / Г. Ф. Москалик - Кременчук : Вид. «Християнська зоря». - 2014 - 328 с
10. Ушинський К. Д. Педагогические сочинения. / К. Д. Ушинский // Собр. соч.: в 6 т. - М.: Педагогика, 1988. - Т 3. - 511 с.

REFERENCES:

1. Bordiuh, Yu. V. (2017). Kompetentnist yak zasib pidvyshchennia profesiinoi maisternosti vykhovateliv hrup spetsialnoho pryznachennia dlia ditei z porushenniamy zoru [Competence as a means of improving the professional skills of educators of special-purpose groups for children with visual impairment]. *Imidzh Suchasnoho Pedahoha*, 1, 62-65.
2. Vedenskyi, V. M. (2003). Modeliuvannia profesiinoi kompetentnosti pedahoha [Modeling of professional competence of the teacher]. *Pedahohika*, 10, 51-55.
3. Hutsan, T. H. (n.d.) *Naukovo-teoretychnyi analiz hotovnosti maibutnoho vchytelia ekonomiky do proflnoho navchannia starshoklasnykiv* [Scientific and theoretical analysis of the readiness of the future teacher of the economy for the profile education of high school

students]. Retrieved from <http://intkonf.org/gutsan-tg-naukovo-teoretichniy-analiz-gotovnosti-maybutnogo-vchitelya-ekonomiki-do-profilnogo-navchannya-starshoklasnikiv/>.

4. Diachenko, M. I., & Kandybovich, L. A. [1976]. *Psikhologicheskie problemy gotovnosti k deiatelnosti* [Psychological problems of readiness for activity]. Minsk: BGU.

5. *Zakon Ukrainy «Pro osvitu»* [The Law of Ukraine «On Education»]. (2017). Retrieved from <http://search.ligazakon.Ua/l doc2.nsf/link1/T172145.html>

6. *Zakon Ukrainy «Pro osnovy sotsialnoi zakhyshchenosti invalidiv v Ukraini»* [The Law of Ukraine "On fundamentals of social protection of disabled people in Ukraine"]. (1991). Retrieved from <http://www.ukr-kodeksy.com/pro-osnovi-sotsialnoyi-zahywenosti-invalidiv.htm>.

7. Kuzmina, N. V. (1990). *Professionalizm Hchnosti prepodavateha i mastera proizvodstvennogo obuchenii* [Professionalism of the personality of the teacher and the master of production training]. Moscow: Vysshaya shkola.

8. Maksymenko, S. D., & Pelekh, O.M. (1994). Fakhivtsia potribno modeliuvaty (Naukovi osnovy hotovnosti vypusnyka pedvuzu do pedahohichnoi diialnosti) [The specialist needs to be modeled (Scientific fundamentals of readiness of the graduate of the pedagogy to pedagogical activity)]. *Ridna Shkola*, 3-4, 70.

9. Moskalyk, H. F. (2014). *Filosofska paradyhma modernizatsii osvity v umovakh informatsiino-komunikatsiinoho seredovyshcha* [Philosophical paradigm of modernization of education in the conditions of information and communication environmen]. Kremenchuk: Vyd. «Khrystyianska zoria».

10. Ushynskyi, K. D. (1983). Liudyna yak predmet vykhovannia. Sproba pedahohichnoi antropolohii. In K. D. Ushynskyi, *Vybrani pedahohichi tvory: Vol. 1*. Kyiv: Radianska shkola.

Yulia Bordyug. The Main Principles for Forming the Readiness of Educators to Work with Children in the Conditions of Special Groups of Preschool Educational Institutions.

The article is devoted to the clearing up the basic principles of forming the readiness of educators to work with children in the conditions of special groups of preschool educational institutions. The actual problem of preschool special education - providing of equal rights and opportunities for preschool children who have violations in psycho-physical development in the system of modern preschool education- has been presented.

The state documents, which are the legal basis for the organization of work with such a category of children are examined in the article. The analysis of scientific literature to research the problem is given. The necessity to create appropriate conditions for the development, training, education and early rehabilitation and socialization of children who have special educational needs is emphasized.

The author has determined the dependence of professional level of the teachers, their ability to the permanent personal, professional growth and the quality of providing educational services for children who have special educational needs. The main factors which can form the readiness of the educators to work with children in the conditions of special groups and the semantic filling of the terms: "readiness to professional activity", "professional competence" are revealed. The semantic structure of the competence of the teachers who work with children in the conditions of special groups of preschool educational institutions is determined and disclosed.

The importance of self-improvement and self-development of a specialist is emphasized in the article. The scientific and methodological approaches concerning the problem are substantiated. The search of new methods, principles and forms of organization of methodical work about the formation of readiness of educators to work with children in the conditions of special groups of preschool educational institutions is actual. The possibilities of using interactive technologies during methodological work with educators, about the formation of their readiness to work with children who have special educational needs in conditions of special groups of preschool educational institutions are shown. The author has discovered the problem of

interaction of educators who work in special groups of preschool educational institutions and families of the students. The importance of the educator's activity during the organization of educational, correction and development work with children who have special educational needs is revealed.

The article presents the results of their own research, which are aimed at substantiating the influence of interactive technologies on the formation of the readiness of educators to work with children in the conditions of special groups. The basic tasks of further scientific research are determined.

Keywords: *readiness, competence, self-perfection, self-development, children who have special educational needs, methodical work, violations of psychophysical development.*